

Predmet C-352/21

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

28. svibnja 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Østre Landsret (Danska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

27. travnja 2021.

Žalitelji:

A1

A2

Druga stranka u žalbenom postupku:

I

**ØSTRE LANDSRET (ŽALBENI SUD REGIJE ISTOK, DANSKA)
ZAPIS**

27. travnja 2021. [...]

A1

i

A2

[...]

protiv

I

[...]

Østre Landsret (Žalbeni sud regije Istok, Danska) je odlučio, u skladu s člankom 267. drugim stavkom Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) te nakon savjetovanja sa strankama, zatražiti od Suda Europske unije donošenje prethodne odluke o značenju i tumačenju članka 15. točke 5. i članka 16. točke 5. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (Uredba Bruxelles I.).

Postupak pred Žalbenim sudom regije Istok odnosi se na to je li odredba ugovora o osiguranju prema kojoj se spor mora pokrenuti pred sudovima zemlje u kojoj osiguravajuće društvo ima domicil, to jest u Nizozemskoj, obvezujuća za ugovaratelja osiguranja. Područje primjene članka 16. točke 1. podtočke (a) i točke 5. Uredbe Bruxelles I., u vezi s onim što je navedeno u pogledu velikih rizika u okviru vrste osiguranja 6 iz dijela A Priloga I. Direktivi 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Direktiva Solventnost II), izaziva dvojbe u tom pogledu. Postavlja se pitanje treba li članak 16. točku 5. Uredbe Bruxelles I. tumačiti na način da se primjenjuje na osiguranje trupa rekreacijskih plovila koja se ne koriste u gospodarske svrhe, što bi značilo da osiguravatelj i ugovaratelj osiguranja koji je potrošač mogu prije nastanka spora sklopiti sporazum o izboru nadležnog suda.

A. Činjenično stanje predmeta

1. Žalitelji **A1** i **A2**, koji borave u Danskoj, su 15. listopada 2013. od trgovca u Ijmundenu u Nizozemskoj kupili, nakon pregleda, rabljenu jedrilicu Nautor Swan 48. Prema kupoprodajnom ugovoru, koji su stranke skopile 15. listopada 2013., kupoprodajna cijena iznosila je 315 000 eura te je primopredaja izvršena 1. studenoga 2013.
2. Žalitelji su s učinkom od 1. studenoga 2013. također ugovorili osiguranje od odgovornosti i osiguranje trupa s osiguravajućim društvom **I**, koje je druga stranka u žalbenom postupku, a sjedište mu je u Nizozemskoj.
3. Žalitelji su na osiguravateljevu „Obrascu za ugovaranje osiguranja jahte” naveli da će matična luka jedrilice biti u Helsingøru Nordhavnu, Danskoj, te su u točki 13. među ostalim izjavili sljedeće:
 - „a. Hoće li se plovilo koristiti samo u privatne i rekreacijske svrhe? – x da
 - b. Hoće li se plovilo iznajmljivati ili davati u čarter? – x ne”
4. U polici koju su žalitelji dobili od osiguravajućeg društva upućuje se na uvjete osiguranja „PLV 2010”. Članci 1.7.5. i 1.7.6. uvjeta osiguranja predviđaju sljedeće:

„Pritužbe

1.7.5. Eventualne pritužbe u vezi s posredničkim uslugama i izvršenjem ugovora prvo se mogu podnijeti osobi BV, koja je koordinator za pritužbe pri osiguravajućem društvu I. Ako ugovaratelj osiguranja nije zadovoljan sa stajalištem koordinatora za pritužbe, može se obratiti ‚Klachteninstituut Financiële Dienstverlening‘ (Institut za rješavanje pritužbi u području financijskih usluga), poštanski pretinac 93257, 2509AG, HAG, www.klfid.nl.

Nadležni sud

1.7.6. Ako ugovaratelj osiguranja ne želi iskoristiti mogućnosti spomenute u članku 1.7.5. ili ako i dalje smatra da njegova pritužba nije adekvatno riješena, može pokrenuti spor pred nadležnim sudom u Nizozemskoj.”

5. Žalitelji su jedrilicu preko zime iznajmili u Ijmudenu u Nizozemskoj te su je u proljeće 2014. vratili u Dansku.
6. Žalitelji su 2018. otplovili u Finsku gdje su se, prema pruženim informacijama, nasukali 26. svibnja 2018. Kada je jedrilica u proljeće 2019. odvučena na obalu kako bi ju se pripremilo za predstojeću sezonu, žalitelji su otkrili oštećenja na njezinoj kobilici i trupu. Žalitelji su 14. svibnja 2019. o nasukavanju obavijestili osiguravajuće društvo, koje je, nakon procjeniteljeva pregleda, odbilo pokriti prijavljenu štetu, pozivajući se na njezinu narav.
7. Žalitelji su potom protiv osiguravajućeg društva podnijeli tužbu u zemlji svojeg domicila, pred Rettenom i Helsingør (Sud u Helsingøru, Danska), zahtijevajući da se osiguravajućem društvu naloži da pokrije troškove popravka štete, koji su određeni u iznosu od 300 000 danskih kruna. Osiguravajuće društvo je navodilo da tužba nije dopuštena jer se, prema njegovu mišljenju, na nju primjenjuje sporazum o izboru nadležnog suda sadržanom u uvjetima osiguranja te se stoga morala podnijeti u Nizozemskoj.

B. Dosadašnji tijek postupka

1. Sud u Helsingøru je 19. svibnja 2020. donio prvostupanjsku presudu kojom je prihvatio prigovor osiguravajućeg društva u pogledu nedopuštenosti, što znači da se tužba mora podnijeti nizozemskom sudu.
2. Pred tim je sudom usuglašeno da se pitanje nadležnosti mora riješiti u skladu s odjeljkom 3. poglavlja II. Uredbe Bruxelles I., koji se tiče nadležnosti u stvarima koje se odnose na osiguranje.
3. Sud u Helsingøru je u obrazloženju presude među ostalim naveo sljedeće:

„U skladu s općim pravilom iz članka 11. stavka 1. točke (b) uredbe, [žalitelji] tužbu protiv [druge stranke u žalbenom postupku] načelno mogu podnijeti sudu mjesta u kojem imaju domicil (Sudu u Helsingøru).

Postavlja se pitanje je li sporazum stranaka o izboru nadležnog suda valjan, jer predviđa da se eventualna tužba mora podnijeti nizozemskom sudu.

U skladu s člankom 15. točkom 5. Uredbe Bruxelles I. – koji je relevantna odredba u ovom predmetu – od odredbi odjeljka 3. poglavlja II. uredbe može se odstupati sporazumom koji se odnosi na ugovor o osiguranju u mjeri u kojoj pokriva jedan ili više rizika iz članka 16.

Ti su rizici navedeni u članku 16., a njegova točka 5. odnosi se na, neovisno o točkama 1. do 4., sve ‚velike rizike‘, kako su utvrđeni u Direktivi 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II).’

Članak 13. Direktive Solventnost II sadržava dugačak popis definicija, a ‚veliki rizici‘ su definirani kao, među ostalim, ‚rizici razvrstani u vrste osiguranja 4, 5, 6, 7, 11 i 12 u dijelu A Priloga I.‘ (vidjeti članak 13. stavak 27. točku (a)).

U skladu s Prilogom 7. Zakonu o financijskim poduzećima, kojim su odredbe direktive prenesene u dansko pravo, vrsta osiguranja 6 odnosi se na: ‚Osiguranje plovila (morska, riječna, jezerska plovila i plovila za plovidbu kanalima): sva oštećenja ili gubitak plovila za plovidbu kanalima i u riječnoj plovidbi, plovila u jezerskoj plovidbi [i] plovila u pomorskoj plovidbi‘.

Prema prirodnom jezičnom značenju, predmetna jedrilica, koja se i u ugovoru o kupoprodaji sastavljenom na engleskom jeziku i u ugovoru o osiguranju sastavljenom na engleskom jeziku naziva ‚vessel‘ (‚plovilo‘), mora se smatrati plovilom obuhvaćenim vrstom osiguranja 6.

S obzirom na to te u skladu sa značenjem vrste osiguranja 6 kako ga je odredila danska Agencija za financijski nadzor, sud utvrđuje da ugovor o osiguranju sklopljen između stranaka pokriva ‚velike rizike‘. Nadalje, to se ne može smatrati nespojivim s činjenicom da se predmetni ugovor o osiguranju odnosi na jedrilicu koja je kupljena za, i osigurana na, iznos od 315 000 eura.

Sud utvrđuje da nema osnove za prihvaćanje tumačenja članka 16. Uredbe Bruxelles I. koje su [žalitelji] podredno predložili, a prema kojem se ta odredba u cijelosti odnosi samo na korištenje plovilâ u gospodarske svrhe.

Sud slijedom toga utvrđuje da je ugovor stranaka o izboru nadležnog suda valjan te da se tužba stoga mora podnijeti (nadležnom) nizozemskom sudu.”

4. Žalitelji su Žalbenom sudu regije Istok podnijeli žalbu kojom zahtijevaju da se predmet vrati na ponovno odlučivanje ili, podredno, da ga razmotri Žalbeni sud regije Istok, pri čemu navode da se članak 16. točka 5. Uredbe Bruxelles I. ne primjenjuje na predmetno plovilo, jer je riječ o rekreacijskom plovilu. Dakle, smatraju da su tužbu valjano podnijeli Sudu u Helsingøru.
5. Žalbeni sud regije Istok je rješenjem od 12. studenoga 2020. odlučio Sudu Europske unije uputiti prethodno pitanje u pogledu tumačenja članka 16. točke 5. Uredbe Bruxelles I.

C. Danska pravila o nadležnosti i sporazumima o izboru nadležnog suda

1. Pravila o nadležnosti i sporazumima o izboru nadležnog suda nalaze se u poglavlju 22. Zakonika o građanskom postupku. Za ovaj su predmet relevantni članci 244. do 247., koji propisuju sljedeće:

„**Članak 244.** U slučajevima koji se odnose na potrošačke ugovore koji nisu osobno sklopljeni u poslovnim prostorijama trgovca, potrošač tužbu protiv trgovca može podnijeti sudovima mjesta svojeg domicila.

Članak 245. Stranke se mogu dogovoriti kojemu se od više sličnih sudova tužba mora podnijeti.

Stavak 2. U slučajevima koji se odnose na potrošačke ugovore, ranije sklopljeni sporazumi o izboru nadležnog suda ne obvezuju potrošača.

[...]

Članak 246. Tužba protiv osoba, trgovačkih društava, udruga, privatnih institucija i drugih organizacija koje nemaju domicil u Danskoj može se podnijeti u Danskoj ako se sud kojem se tužba podnosi može smatrati nadležnim odlučiti o predmetu u skladu s člankom 237., člankom 238. stavkom 2. te člancima 241., 242., 243. i 245. U slučajevima koji se odnose na potrošačke ugovore, potrošač tužbu protiv osoba i organizacija navedenih u prvoj rečenici može podnijeti sudovima mjesta u kojem ima domicil ako je sklapanju ugovora prethodilo davanje posebne ponude ili oglašavanje u Danskoj te je potrošač u Danskoj poduzeo korake potrebne za sklapanje ugovora.

[...]

Članak 247. U slučajevima uređenima međunarodnim sporazumom koji je u dansko pravo prenesen Zakonom o Konvenciji iz Bruxellesa itd. ili Zakonom o priznavanju i izvršenju određenih stranih sudskih odluka itd. u građanskim i trgovačkim stvarima, uključujući uredbom donesenom na temelju tih zakonika, primjenjuju se pravila o nadležnosti predviđena u tom sporazumu. Međutim, to ne vrijedi za tužbe podnesene sudu predviđenom u

članku 246.a i koje su obuhvaćene Konvencijom od 10. svibnja 1952. o privremenom zaustavljanju pomorskih brodova.

[...]

D. Odredbe prava Unije

1. U uvodnim izjavama 18. i 19. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (Uredba Bruxelles I.) navedeno je sljedeće:

„(18) U pogledu osiguranja, u potrošačkim ugovorima i ugovorima o radu, slabija stranka bi trebala biti zaštićena pravilima o nadležnosti koja su povoljnija za njene interese od općih pravila.

(19) Autonomija ugovornih stranaka, osim u slučaju osiguranja, u potrošačkim ugovorima i ugovorima o radu gdje je autonomija u pogledu utvrđivanja nadležnih sudova dozvoljena samo u smanjenom opsegu, trebala bi se poštovati zbog isključivih osnova nadležnosti iz ove Uredbe.

[...]

2. U odjeljku 3. poglavlja II. te uredbe, čiji je predmet nadležnost u stvarima koje se odnose na osiguranje, među ostalim je propisano:

„**Članak 10.** U stvarima koje se odnose na osiguranje, nadležnost se utvrđuje ovim odjeljkom, ne dovodeći u pitanje članak 6. i članak 7. točku 5.

Članak 11. Osiguravatelj s domicilom u državi članici može biti tužen:

- (a) pred sudovima države članice u kojoj ima domicil;
- (b) u drugoj državi članici, u slučaju tužbi koje podnose ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik osiguranja, pred sudovima mjesta u kojem tužitelj ima domicil; ili

[...]

Članak 15. Od odredaba ovog odjeljka može se odstupiti samo sporazumom:

1. koji je sklopljen nakon nastanka spora;
2. koji omogućuje ugovaratelju osiguranja, osiguraniku ili korisniku pokretanje postupka pred sudom različitim od suda koji je naveden u ovom odjeljku;

3. koji je sklopljen između ugovaratelja osiguranja i osiguravatelja, od kojih oba u vrijeme sklapanja ugovora imaju domicil ili uobičajeno boravište u istoj državi članici, i koji ima za učinak prenošenje nadležnosti na sudove te države članice čak i ako se štetni događaj dogodio u inozemstvu, pod uvjetom da takav sporazum nije suprotan pravu te države članice;
4. koji je zaključen s ugovarateljem osiguranja koji nema domicil u državi članici, osim ako je osiguranje obvezno ili se odnosi na nekretnine u državi članici; ili
5. koji se odnosi na ugovor o osiguranju u mjeri u kojoj pokriva jedan ili više rizika iz članka 16.

Članak 16. Točka 5. članka 15. odnosi se na sljedeće rizike:

1. svaki gubitak ili štetu na:
 - (a) morskim plovilima, pučinskim objektima ili onima na otvorenom moru ili na zrakoplovu, koji su posljedica rizika povezanih s njihovim korištenjem u gospodarske svrhe;
 - (b) robi u provozu, osim putničke prtljage, ako se provoz sastoji od prijevoza ili uključuje prijevoz tim plovilima ili zrakoplovom;
2. svaku odgovornost, osim tjelesne povrede putnika, gubitka ili oštećenja njihove prtljage:
 - (a) koja proizlazi iz korištenja ili upravljanja plovilima, objektima ili zrakoplovom iz točke 1. podtočke (a), ako u slučaju posljednjeg, pravo države članice u kojoj je takav zrakoplov registriran ne zabranjuje sporazume o nadležnosti koji se odnose na osiguranje od takvih rizika;
 - (b) za gubitak ili štetu koju je prouzročila roba u provozu, kako je opisano u točki 1. podtočki (b);
3. svaki financijski gubitak povezan s korištenjem ili upravljanjem plovilima, objektima ili zrakoplovom iz točke 1. podtočke (a), posebno gubitak tereta ili čartera;
4. svaki rizik ili interes povezan s nekim od onih iz točaka 1. do 3.;
5. neovisno o točkama 1. do 4., sve 'velike rizike', kako su utvrđeni u Direktivi 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II)."

3. Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Direktiva Solventnost II) propisuje sljedeće:

„Članak 2.

[Područje primjene]

1. Ova Direktiva se primjenjuje na društva koja se bave izravnim životnim i neživotnim osiguranjem i koja imaju poslovni nastan ili žele imati poslovni nastan na državnom području države članice.

Također se primjenjuje na društva za reosiguranje koja obavljaju samo djelatnosti reosiguranja i koja imaju poslovni nastan ili žele imati poslovni nastan na državnom području države članice uz izuzetak glave IV.

2. U pogledu neživotnog osiguranja, ova Direktiva primjenjuje se na djelatnosti vrsta osiguranja koje su određene u dijelu A. Priloga I.

[...]

Članak 13.

[Definicije]

Za potrebe ove Direktive, navedeni pojmovi imaju sljedeće značenje:

[...]

(27) „veliki rizici” znači:

(a) rizici razvrstani u vrste osiguranja 4, 5, 6, 7, 11 i 12 u dijelu A Priloga I.;

(b) rizici razvrstani u vrste osiguranja 14 i 15 u dijelu A Priloga I. kad se ugovaratelj osiguranja profesionalno bavi industrijskom ili komercijalnom djelatnošću ili nekim slobodnim zanimanjem, a rizici se odnose na tu djelatnost;

(c) rizici razvrstani u vrste osiguranja 3, 8, 9, 10, 13 i 16 u dijelu A Priloga I. ako ugovaratelj osiguranja premašuje ograničenja najmanje sljedeća dva kriterija:

i. ukupni bilančni iznos od 6,2 milijuna eura;

ii. neto promet od 12,8 milijuna eura, u smislu Četvrte direktive Vijeća 78/660/EEZ od 25. srpnja 1978. na temelju članka 54. stavka 3. točke

(g) Ugovora o godišnjim financijskim izvještajima za određene vrste trgovačkih društava;

iii. prosječan broj od 250 zaposlenika tijekom financijske godine.

[...]

PRILOG I.

VRSTE NEŽIVOTNOG OSIGURANJA

A. Razvrstavanje rizika prema vrstama osiguranja

[...]

6. *Osiguranje plovila (morska, riječna, jezerska plovila i plovila za plovību kanalima)*

Sva oštećenja ili gubitak:

- plovila za plovību kanalima i u riječnoj plovību,
- plovila u jezerskoj plovību,
- plovila u pomorskoj plovību.”

4. Kada je riječ o povijesti nastanka i tekstu članka 15. točke 5., u točkama 140. i 141. Schlosserova izvješća o pristupanju Kraljevine Danske, Irske i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske Konvenciji iz Bruxellesa (SL 1979., C 59, str. 71.) navedeno je sljedeće:

„140. Zahtjev Ujedinjene Kraljevine za posebna pravila za osiguranje velikih rizika bio je možda najteži problem za Radnu skupinu. Zahtjev se temeljio na spoznaji da koncept socijalne zaštite na kojem počiva ograničenje dopuštenosti odredbi o izboru nadležnog suda u stvarima koje se odnose na osiguranje više nije opravdan ako su ugovaratelji osiguranja snažna poduzeća. Bit problema bilo je određivanje prikladne crte razgraničenja. Rasprave o Drugoj direktivi o osiguranju već su otkrile nemogućnost da se kao kriteriji primjenjuju apstraktni, općeniti čimbenici kao što su kapital ili promet društva. Jedino rješenje bilo je razmotriti kakve su ugovore ugovaratelji osiguranja kojima nije trebala socijalna zaštita općenito sklapali. S obzirom na to, posebno postupanje nije se moglo primijeniti na industrijsko osiguranje kao cjelinu.

[...]

Posljedica sagledavanja svih tih pitanja jest rješenje sadržano u novom stavku 5. članka 12., kako je dopunjen člankom 12.a: posebno postupanje načelno treba primjenjivati na sporazume o nadležnosti u području pomorskog osiguranja i u nekim sektorima zrakoplovnog osiguranja.

[...]

Kako bi se izbjegle poteškoće i razlike u tumačenju, morao se sastaviti popis vrsta polica za koje je dopušteno sklopiti sporazume o nadležnosti. Ideja da se u tom pogledu uputi na popis vrsta osiguranja sadržan u Prilogu Prvoj Direktivi Vijeća od 24. srpnja 1973. (73/239/EEZ) pokazala se neadekvatnom. U tamo primijenjenom razvrstavanju nije se ciljalo na pošteno uravnotežavanje privatnih interesa u osiguranju, već su u obzir uzeti zahtjevi povezani s državnim upravljanjem osiguranjem. Stoga je jedino rješenje bilo sastaviti poseban popis za potrebe Konvencije iz 1968. Sljedeći komentari odnose se na popis i vrste osiguranja koje u njemu nisu navedene.

141. Članak 12.a stavak 1. točka (a)

Ova se odredba primjenjuje samo na osiguranje trupa, ne i na osiguranje od odgovornosti. Pojam ‚morska plovila‘ označava sva plovila namijenjena plovidbi morem. To uključuje ne samo plovila u tradicionalnom smislu riječi, nego i lebdeća plovila, hidroglisere, teglenice i posebne teglenice (*lighters*) koji se koriste na moru. Ona obuhvaća i plutajuće naprave koje se ne mogu kretati vlastitim pogonom, kao što su postrojenja za istraživanje i vađenje nafte koja se vuku po vodi. Postrojenja koja su čvrsto privezana ili će biti privezana za morsko dno u svakom su slučaju izričito uključena u tekst te odredbe. Ona usto obuhvaća plovila u izgradnji, ali samo u mjeri u kojoj je šteta posljedica pomorskog rizika. To je šteta uzrokovana činjenicom da se plovilo nalazi na vodi te se stoga ne odnosi na štetu nastalu u suhom doku ili u radionicama brodogradilišta.” [neslužbeni prijevod]

5. U uvodnim izjavama 2., 4. i 7. Odluke Vijeća od 4. prosinca 2014. o odobrenju, u ime Europske unije, Haške konvencije od 30. lipnja 2005. o sporazumima o izboru suda (2014/887/EU) među ostalim je navedeno sljedeće:

„(2) Konvencijom o sporazumima o izboru suda, koja je sklopljena 30. lipnja 2005. pod pokroviteljstvom Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu („Konvencija“), daje se vrijedan doprinos promicanju autonomije stranaka u međunarodnim trgovinskim transakcijama i povećavanju predvidljivosti pravosudnih rješenja u takvim transakcijama. Konvencijom se osobito osigurava potrebna pravna sigurnost za stranke da će se poštovati njihov sporazum o izboru suda i da će presuda koju je donio izabrani sud moći biti priznata i izvršiva u međunarodnim postupcima.

[...]

(4) Konvencijom se utječe na sekundarno zakonodavstvo Unije vezano za nadležnost na temelju izbora stranaka i za priznavanje i izvršenje presuda, osobito na Uredbu Vijeća (EZ) br. 44/2001, koju od 10. siječnja 2015. treba zamijeniti Uredbom (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća.

[...]

(7) Unija bi, prilikom odobravanja Konvencije, trebala dodatno dati izjavu na temelju članka 21. kojom se iz područja primjene Konvencije općenito isključuju ugovori o osiguranju, uz određene pomno definirane iznimke. Cilj je izjave očuvati zaštitna pravila o nadležnosti koja su na raspolaganju ugovaratelju osiguranja, osiguraniku ili korisniku osiguranja u pitanjima povezanim s osiguranjem na temelju Uredbe (EZ) br. 44/2001. Isključenje bi trebalo biti ograničeno na ono što je nužno za zaštitu interesa slabijih stranaka u ugovorima o osiguranju. Stoga ona ne bi trebala obuhvaćati ugovore o reosiguranju ni ugovore povezane s velikim rizicima. Unija bi istodobno trebala dati jednostranu izjavu u kojoj se navodi da može, u kasnijoj fazi s obzirom na iskustvo stečeno tijekom primjene Konvencije, preispitati potrebu za zadržavanjem svoje izjave na temelju članka 21.“

6. U Jednostranoj izjavi Europske unije prilikom odobrenja Haške konvencije od 30. lipnja 2005. o sporazumima o izboru suda („Konvencije“) u skladu s njezinim člankom 21., koja je dio Priloga I. Odluci Vijeća od 4. prosinca 2014., među ostalim je navedeno:

„Cilj ove izjave koja isključuje određene vrste ugovora o osiguranju iz područja primjene Konvencije zaštita je određenih ugovaratelja osiguranja, osiguranika i korisnika osiguranja koji, prema unutarnjem pravu EU-a, uživaju posebnu zaštitu.

1. Europska unija izjavljuje, u skladu s člankom 21. Konvencije, da neće primjenjivati Konvenciju na ugovore o osiguranju, osim kako je predviđeno stavkom 2. niže.
2. Europska unija primjenjivat će Konvenciju na ugovore o osiguranju u sljedećim slučajevima:

[...]

(d) ako se sporazum o izboru suda odnosi na ugovor o osiguranju koji obuhvaća jedan ili više sljedećih rizika koji se smatraju velikim rizicima:

- i. svaki gubitak ili oštećenje do kojih je došlo zbog opasnosti koje su u vezi s njihovom uporabom u komercijalne svrhe:
 - (a) pomorskih brodova, priobalnih postrojenja ili onih na otvorenome moru ili riječnih plovila, plovila za plovidbu kanalima i jezerskih plovila.“

E. Sudska praksa Suda Europske unije

1. Sud EU-a se u presudi od 27. veljače 2020. u predmetu C-803/18, Balta/Grifs AG, bavio tumačenjem članka 15. točke 5. i članka 16. točke 5.

Uredbe Bruxelles I. u kontekstu postupka između društva Balta, osiguravateljske kuće sa sjedištem u Latviji, i društva Grifs AG, zaštitarske tvrtke registrirane u Litvi, u vezi s plaćanjem naknade štete iz osiguranja. Sud koji je uputio zahtjev u tom je predmetu istaknuo da je ugovor o osiguranju o kojem je bila riječ pokrivaio „velike rizike” u smislu članka 16. točke 5. Uredbe Bruxelles I. Sud EU-a je u točki 37. te presude naveo da je, u presudi od 13. srpnja 2017. u predmetu C-368/16, Assens Havn, utvrdio da u stvarima koje se odnose na osiguranje određivanje nadležnosti ostaje u strogom okviru cilja zaštite ekonomski slabije stranke.

2. Sud EU-a je presudio da članak 15. točku 5. i članak 16. točku 5. Uredbe Bruxelles I. treba tumačiti na način da se sporazum o prenošenju nadležnosti iz ugovora o osiguranju „velikog rizika” u smislu potonje odredbe koji su sklopili ugovaratelj osiguranja i osiguravatelj ne može primijeniti protiv osiguranika iz tog ugovora koji nije profesionalni subjekt u sektoru osiguranja, koji se nije suglasio s tim sporazumom i koji ima uobičajeno boravište ili poslovnu jedinicu u državi članici koja nije država članica ugovaratelja osiguranja i osiguravatelja.

F. Navodi žaliteljâ:

1. Žalitelji navode da članak 16. točka 5. Uredbe Bruxelles I. obuhvaća „velike rizike” samo ako šteta nastane dok se osigurano plovilo koristi u gospodarske svrhe te u vezi s tim korištenjem.
2. Žalitelji smatraju da se tumačenje članka 16. točke 5. Uredbe Bruxelles I. prema kojem „veliki rizici” obuhvaćaju svako plovilo, neovisno o njegovoj veličini i namjeni, uključujući rekreacijska plovila koja se koriste u privatne svrhe, protivi uvodnim izjavama 18. i 19. te uredbe i cilju zaštite slabije ugovorne stranke.
3. Tom tumačenju u prilog idu definicije iz članka 3. točaka (a), (b), (c), (f) i (j) Direktive (EU) 2016/1629 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. rujna 2016. o utvrđivanju tehničkih pravila za plovila unutarnje plovidbe i, slično tomu, definicije iz članka 2. točaka 1. do 6. Lovbekendtgørelse nr. 74 af 17. januar 2014 om skibes besætning (Pročišćeni zakon br. 74 od 17. siječnja 2014. o angažiranju posade za plovila), koje su dosljedne međunarodnim definicijama raznih vrsta plovila te glase:

„Članak 2.

Za potrebe ovog Zakona, sljedeći pojmovi imaju sljedeća značenja:

1. „Trgovačko plovilo”: svako plovilo osim ribarskog plovila i rekreacijskog plovila.
2. „Putničko plovilo”: plovilo koje prevozi više od 12 putnika.

3. „Teretni brod”: trgovački brod koji nije putničko plovilo.
 4. „Ribarsko plovilo”: plovilo čija je državna pripadnost označena izvanjskim identifikacijskim brojem.
 5. „Rekreacijsko plovilo”: plovilo koje se ne koristi u gospodarske svrhe. U slučaju dvojbe, dansko Tijelo za pomorstvo određuje može li se plovilo smatrati rekreacijskim.
 6. „Morsko plovilo”: plovilo koje se koristi izvan luka, rijeka, jezera i sličnih zatvorenih voda.”
4. Da se rekreacijska plovila htjelo obuhvatiti vrstom osiguranja 6 za potrebe članka 16. točke 5. Uredbe Bruxelles I., izričito bi ih se navelo u vrsti osiguranja 6 u popisu iz priloga. Opis vrste osiguranja 6 u dijelu A Priloga I. logički treba shvatiti na način da „plovila za plovidbu kanalima i u riječnoj plovidbi, plovila u jezerskoj plovidbi i plovila u pomorskoj plovidbi” čine podskup „morskih, riječnih, jezerskih plovila i plovila za plovidbu kanalima”.
 5. Iz uvodnih izjava 4., 5. i 7. Odluke Vijeća od 4. prosinca 2014. o odobrenju, u ime Europske unije, Haške konvencije od 30. lipnja 2005. o sporazumima o izboru suda proizlazi da je Izjava Europske unije prilikom odobrenja Haške konvencije od 30. lipnja 2005. o sporazumima o izboru suda („Konvencije”) u skladu s njezinim člankom 21., koja je dio Priloga I. navedenoj odluci, dana u vidu Uredbe 44/2001 (sada Uredbe Bruxelles I.) kako bi se očuvala zaštitna pravila o nadležnosti koja su na raspolaganju ugovaratelju osiguranja. Iz stavka 2. točke (d) podtočke i. te izjave može se zaključiti da veliki rizici obuhvaćaju samo gubitke ili oštećenja plovilima (među ostalim) do kojih je došlo u vezi s uporabom plovila u komercijalne svrhe.

G. Navodi druge stranke u žalbenom postupku

1. Druga stranka u žalbenom postupku osporava nadležnost Suda u Helsingøru u ovom predmetu.
2. Iz sklopljenog ugovora o osiguranju proizlazi da su stranke 2013. sklopile sporazum o, među ostalim, nadležnosti te da se tužba protiv druge stranke stoga mora podnijeti u Nizozemskoj pred „nadležnim sudom u Nizozemskoj” (vidjeti članak 1.7.6. sporazuma).
3. Prvenstveno se navodi da je žalitelj – iako je potrošač – s drugom strankom u žalbenom postupku sklopio obvezujući ugovor o osiguranju i obvezujući sporazum o izboru nadležnog suda kojim su kao nadležni određeni nizozemski sudovi. Dogovorena je nadležnost valjana ne dovodeći u pitanje Hašku konvenciju.

4. U skladu s člankom 11. stavkom 1. točkom (b) Uredbe Bruxelles I., druga stranka u žalbenom postupku načelno može biti tužena pred sudom mjesta u kojem žalitelj ima domicil, to jest pred Sudom u Helsingøru.
5. Međutim, u skladu s člankom 15. te uredbe, stranke ugovora o osiguranju mogu odstupiti od tog pravila. To se može učiniti sporazumom o izboru nadležnog suda u smislu članka 15. točke 5. u mjeri u kojoj pokriva jedan ili više rizika iz članka 16.
6. „Veliki rizici” su definirani u članku 13. točki 27. Direktive Vijeća 73/239/EEZ, kako je izmijenjena Direktivom 88/357/EEZ i Direktivom 90/618/EEZ, a koja je u dansko pravo posljednji put prenesena Lovom nr. 308 af 28. marts 2015 om ændring af lov om finansiel virksomhed (Zakon br. 308 od 28. ožujka 2015. o izmjeni Zakona o financijskim poduzećima).
7. U skladu s člankom 13. točkom 27. podtočkom (a) te direktive, rizici razvrstani u, među ostalim, vrstu osiguranja 6 iz točke A Priloga I. spadaju u kategoriju „velikih rizika”. Popis vrsta osiguranja nalazi se i u Prilogu 7. Lovu nr. 1447 af 11. september 2020 om finansiel virksomhed (Zakon br. 1447 od 11. rujna 2020. o financijskim poduzećima). U njemu je navedeno sljedeće:

„[...]”

Osiguranje – šteta

Razvrstavanje rizika prema vrstama osiguranja

[...]”

 6. Osiguranje plovila (morska, riječna, jezerska plovila i plovila za plovidbu kanalima): sva oštećenja ili gubitak plovila za plovidbu kanalima i u riječnoj plovidbi, plovila u jezerskoj plovidbi i plovila u pomorskoj plovidbi.

[...]”
8. Dakle, predmetna vrsta osiguranja obuhvaća plovila (morska, riječna, jezerska plovila i plovila za plovidbu kanalima) u odnosu na sva oštećenja ili gubitak plovila za plovidbu kanalima i u riječnoj plovidbi, plovila u jezerskoj plovidbi i plovila u pomorskoj plovidbi.
9. Moguće je uputiti i na poruku elektroničke pošte danske Financijske agencije od 30. lipnja 2016., u kojoj je među ostalim navedeno:

„Vrsta osiguranja 6, koja je navedena u Prilogu I. Direktivi o Solventnosti II, u dansko je pravo prenesena točkom 6. Priloga 7. Zakonu o financijskim poduzećima.

Vrsta osiguranja 6 je osiguranje trupa te obuhvaća korištenje plovila za plovidbu kako u gospodarske tako i u privatne svrhe.

Osiguranje trupa je osiguranje od štete uzrokovane osiguranoj imovini (u ovom slučaju brodovima, čamcima i drugim plovilima), uključujući, općenito, slučajevne gubitke te imovine uslijed krađe itd.”

10. Stoga se tvrdi da je osiguranje trupa poput predmetnog obuhvaćeno definicijom „velikih rizika” iz članka 16. Uredbe Bruxelles I. te da je stoga, na temelju članka 15. točke 5. u vezi s člankom 16. točkom 5., dopušteno sklopiti sporazum o izboru nadležnog suda poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku.
11. Oспорava se da činjenica da je Unija (i kasnije Danska) izjavila da Hašku konvenciju ne namjerava primjenjivati na ugovore o osiguranju – osim u komercijalnom kontekstu – znači da sporazum o izboru nadležnog suda nije primjenjiv. Shodno tome, tvrdi se da je Uredba Bruxelles I. primjenjiva u ovom predmetu te navedena izjava to ne mijenja.
12. Navodi se da izjava znači samo da se Haška konvencija ne primjenjuje, u tim slučajevima, na konkretan kontekst Europske unije. U takvim se situacijama primjenjuju vlastita pravila Europske unije.
13. Izjavu stoga treba shvatiti na način da Haška konvencija ne pruža privatnim ugovarateljima osiguranja adekvatnu zaštitu u smislu Unijinih pravila. Privatni ugovaratelji osiguranja stoga se mogu pozivati na Unijina vlastita pravila, uključujući Uredbu Bruxelles I.
14. Iz uvodne izjave 7. Odluke Vijeća od 4. prosinca 2014. (2014/887/EU) proizlazi da se Haška konvencija ne primjenjuje na postupke u vezi s osiguranjem koji se vode između dviju stranaka od kojih barem jedna nije gospodarski subjekt, ako su obje obuhvaćene pravom Unije. U takvim se postupcima primjenjuje Uredba Bruxelles I.

H. Zapažanja Žalbenog suda regije Istok

1. Žalbeni sud regije Istok utvrđuje da je, s obzirom na tekst članka 16. točke 1. podtočke (a) i točke 5. Uredbe Bruxelles I., u vezi s onim što je navedeno u pogledu velikih rizika u okviru vrste osiguranja 6 u dijelu A Priloga I. Direktivi 2009/138/ EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Direktiva Solventnost II) i u vezi s temeljnom svrhom pravila o sporazumima o izboru nadležnog suda, dvojbeno treba li članak 16. točku 5. Uredbe Bruxelles I. tumačiti na način da osiguranje trupa rekreacijskih plovila koja se ne koriste u gospodarske svrhe nije obuhvaćeno tom odredbom.

2. Budući da se pojašnjenje tog pitanja mora smatrati ključnim za rješavanje ovog predmeta te da se postojeća dvojba odnosi na tumačenje pravila prava Unije, Žalbeni sud regije Istok smatra potrebnim prekinuti postupak i Suda Europske unije uputiti pitanje.

Ovim se putem odlučuje:

Žalbeni sud regije Istok zahtijeva od Suda Europske unije odgovor na sljedeće pitanje:

Treba li članak 15. točku 5. Uredbe Bruxelles I., u vezi s njezinim člankom 16. točkom 5., tumačiti na način da osiguranje trupa rekreacijskih plovila koja se ne koriste u gospodarske svrhe spada pod iznimku predviđenu u članku 16. točki 5. te uredbe i da stoga čini ugovor o osiguranju koji sadržava u smislu članka 15. točke 5. te uredbe valjan sporazum o izboru nadležnog suda kojim se odstupa od pravila propisanog u članku 11. te uredbe?